

KVALITETSDEKLARATION

Omsättning inom tjänstesektorn

Ämnesområde

Handel med varor och tjänster

Statistikområde

Inrikeshandel

Produktkod

HA0101

Referenstid

2025, månad

Statistikens kvalitet	3
1 Relevans	3
1.1 Ändamål och informationsbehov	3
1.1.1 Statistikens ändamål	3
1.1.2 Statistikanvändares informationsbehov	3
1.2 Statistikens innehåll	3
1.2.1 Objekt och population	3
1.2.2 Variabler	4
1.2.3 Statistiska mått	5
1.2.4 Redovisningsgrupper	6
1.2.5 Referenstider	7
2 Tillförlitlighet	8
2.1 Tillförlitlighet totalt	8
2.2 Osäkerhetskällor	8
2.2.1 Urval	8
2.2.2 Ramtäckning	9
2.2.3 Mätning	9
2.2.4 Bortfall	10
2.2.5 Bearbetning	11
2.2.6 Modellantaganden	11
2.3 Preliminär statistik jämförd med slutlig	12
3 Aktualitet och punktlighet	13
3.1 Framställningstid	13
3.2 Frekvens	13
3.3 Punktlighet	13
4 Tillgänglighet och tydlighet	13
4.1 Tillgång till statistiken	13
4.2 Möjlighet till ytterligare statistik	13
4.3 Presentation	13
4.4 Dokumentation	14
5 Jämförbarhet och sam användbarhet	14
5.1 Jämförbarhet över tid	14
5.2 Jämförbarhet mellan grupper	14
5.3 Sam användbarhet i övrigt	14
5.4 Numerisk överensstämmelse	15
Allmänna uppgifter	16
A Klassificeringen Sveriges officiella statistik	16
B Sekretess och personuppgiftsbehandling	16
C Bevarande och gallring	16
D Uppgiftsskyldighet	16
E EU-reglering och internationell rapportering	16
F Historik	16
G Kontaktuppgifter	17
Bilagor	18
Bilaga 1: Anmärkningar om tidigare revideringar, korrigeringar eller förändringar i redovisningen	18

Statistikens kvalitet

1 Relevans

1.1 Ändamål och informationsbehov

1.1.1 Statistikens ändamål

Statistikens främsta ändamål är att belysa den månatliga utvecklingen av omsättning inom tjänstesektorn, såväl totalt som uppdelat på branscher.

Statistiken används inom Statistiska centralbyrån (SCB) som underlag i Nationalräkenskapernas kvartalsvisa beräkningar av bruttonationalprodukten (BNP) från konsumtionssidan.

1.1.2 Statistikanvändares informationsbehov

Statistiken används av myndigheter, företag och organisationer för konjunkturbedömningar, branschstudier, marknadsanalyser och prognoser. Användare är främst Riksbanken, Konjunkturinstitutet, Finansdepartementet och Europeiska Centralbanken (ECB). Aktuella frågor, förändringar och informationsbehov avhandlas på användarrådet för ekonomisk statistik.

EU:s statistikorgan Eurostat är också en viktig extern användare. Statistiken är reglerad genom *Regulation on European business statistics (EU 2019/2152)* och *EBS general implementing act (EU 2020/1197)* och levereras månadsvis till Eurostat.

Vad gällande övriga externa användare efterfrågas ofta mer preciserad statistik avseende geografisk plats, branschgrupper och nivåer. För att tillgodose dessa behov pågår ett kontinuerligt förbättringsarbete. Möjligheten att tillgodose externa användares informationsbehov begränsas dock av tydliga restriktioner med avseende på de resurser som står till SCB:s förfogande, röjandekontroll och statistikens ändamål. Därför görs alltid en prioritering, vilket leder till att alla användares informationsbehov ej kommer att kunna tillfredsställas. Således anses det externa informationsbehovet endast delvis tillgodosett.

Omsättning inom tjänstesektorn utgör huvudsaklig indatakälla till *Produktionsvärdeindex (NV0006)* och *Tjänsteproduktionsindex (HA0104)*.

På uppdrag av VISITA (bransch- och arbetsgivarorganisation för den svenska besöksnäringen) producerar SCB en detaljerad statistik över restaurangbranschen. *Omsättning inom tjänstesektorn* utgör indatakälla till *Restaurangindex*.

1.2 Statistikens innehåll

Statistiken belyser den månatliga utvecklingen av omsättning inom den svenska tjänstesektorn, uppdelat efter bransch.

1.2.1 Objekt och population

Intressepopulation är mängden av alla svenska tjänsteföretag. Målpopulation och observationspopulation utgörs av samtliga verksamhetsenheter (VE)

klassade till näringsområdena *Vattenförsörjning (E)*, *Handel (G)* samt *Övrig tjänstesektor (H-J och L-S)* (enligt Svensk Näringsgrensindelning, SNI 2007), vilka tillhör ett icke-finansiellt företag eller statligt affärsverk (sektorkod 11, 141 eller 142 enligt Svensk institutionell sektorindelning, INSEKT 2014).

Intresseobjekt är svenska tjänsteföretag. Målobjekten utgörs av VE, vilka definieras som branschmässigt avgränsade delar av ett företag. Uppdelningen i VE sker centralt på SCB och registreras i Företagsdatabasen (FDB).

Observationsobjekt är i en övervägande majoritet av fallen detsamma som målobjektet, d.v.s. VE. I enstaka fall observeras dock objekt som skapats internt inom undersökningen, antingen via en sammanslagning av flera VE eller via en uppdelning av desamma.

Från och med referensår 2023 har det som en konsekvens av införandet av Nya Statistiska Enheter (NSE) skett förändringar av målobjekt.

Förändringarna har införts med ambitionen att förbättra den funktionella statistiken som beskriver enskilda aktiviteter i ekonomin. En förändring i NSE är att VE i ännu högre utsträckning sammanfaller med den juridiska enheten (JE). Den förändring som främst påverkar *Omsättning inom tjänstesektorn* är en ökad ambition vad gäller att klassa enheter i FDB som hjälpverksamhet. Det handlar huvudsakligen om VE som endast verkar internt inom ett företag (eller en koncern) och vars tjänster inte säljs på en öppen marknad. Se mer information på [SCB:s webbplats](#) och i fokusartiklar i [Sveriges ekonomi - Statistiskt perspektiv](#).

1.2.2 Variabler

Intressevariabeln är utveckling av omsättning vilket skattas och redovisas i målvariabeln index- och utvecklingstal för omsättning. Observationsvariabeln är omsättning, och för delar av målpopulationen även specifikationer av omsättning, vilken hämtas dels från Skatteverkets momsdeklarationer varje kvartal och dels från blankett för de urvalsundersökta företagen varje månad. För den del av målpopulationen som har målvariabel specifikation av omsättning (omsättning inklusive moms exklusive export) hämtas en kombination av olika poster från momsdeklarationen för att kombinera ihop observationsvariabeln.

Observationsvariabler är av tre olika typer beroende på bransch och observationsobjektets storlek:

- 1) För observationsobjekt som inte är klassade inom 47, 55 eller 56 enligt SNI 2007 vars hela verksamhet kan antas utgöras av handel- respektive tjänsteverksamhet samlas månatligen dess nettoomsättning in via blankett. Nettoomsättning avser intäkter från sålda varor och utförda tjänster som ingår i företagets normala verksamhet med avdrag för lämnade rabatter, mervärdesskatt och annan skatt som är direkt knuten till omsättningen.
- 2) För observationsobjekt klassade inom branscherna *Detaljhandel utom med motorfordon och motorcyklar (47)*, *Hotell och logi verksamhet (55)* och *Restaurang-, catering- och barverksamhet (56)* enligt SNI 2007 samlas månatligen dess omsättning in via blankett. Omsättning

avser intäkter från, inom Sverige, sålda varor och utförda tjänster (inklusive mervärdesskatt) som ingår i företagets normala verksamhet med avdrag för lämnade rabatter och annan skatt som är direkt knuten till omsättningen. Avgränsningen att enbart lämna uppgifter om omsättning från verksamhet inom Sverige beror på att uppgifterna även används av SCB för att skatta de svenska hushållens konsumtion.

Observationsobjekt klassificerade inom *Hotellverksamhet (551)* enligt SNI 2007 särredovisar månatligen omsättning avseende restaurangförsäljningen.

Observationsobjekt klassificerade inom *Drift av personalmatsalar (56291)* enligt SNI 2007 särredovisar månatligen omsättning avseende företagsförsäljningen.

Observationsobjekt klassificerade inom *Apotekshandel (47730)* enligt SNI 2007 särredovisar månatligen omsättning avseende fria handelsvaror.

Ett antal observationsobjekt klassificerade inom *Detaljhandel (47)* enligt SNI 2007 särredovisar månatligen omsättning uppkommen genom e-handelsförsäljning.

- 3) För mindre observationsobjekt observeras kvartalsvis dessutom värdet av företagets omsättning enligt Skatteverkets momsdeklaration.

1.2.3 Statistiska mått

De statistiska måtten utgörs av indextal, beräknade som kedjeindex. Index redovisas dels i löpande priser och dels rensade för prisförändringar. I det senare fallet är länkarna av så kallad "Laspeyres-typ", där basen i varje länk utgörs av föregående års genomsnittsomsättning mätt i föregående års prinsnivå. Referensbasår för dessa index är 2021.

Index redovisas även korrigerat för antalet arbetsdagar under referensperioden. Index över detaljhandelns försäljning publiceras utöver det rensat för säsongsvariationer. Slutligen redovisas en trendserie.

1.2.4 Redovisningsgrupper

Redovisning av statistik över detaljhandeln sker varje månad enligt följande gruppering baserad på SNI 2007:

SNI 2007	Beskrivning
47 exkl. 47.3	detaljhandel exkl bensinstationer
47	detaljhandel utom med motorfordon och motorcyklar
47.1	butiker, varuhus och stormarknader med brett sortiment
47.11	butiker, varuhus och stormarknader med brett sortiment, mest livsmedel, drycker och tobak
47.11+47.2	dagligvaruhandel
47.11+.21-24+.26+.29	dagligvaruhandel exkl. systembolaget
47.19	andra butiker, varuhus och stormarknader med brett sortiment
47.19+47.4-47.9	sällansköpsvaruhandel
47.2	specialiserade livsmedelsbutiker samt systembutiker och tobaksaffärer
47.2 exkl. 47.25	specialiserad butikshandel med livsmedel, drycker och tobak, ej alkoholhaltiga drycker
47.3	bensinstationer
47.4	butiker för informations- och kommunikationsutrustning
47.5	butiker för heminredningsartiklar och husgeråd
47.51,.531-2,.593-4	butiker för heminredning
47.51+47.71-72	beklädnadshandel enl EU
47.52	butiker för bygg-, järn- och vvs-varor samt färger och glas
47.591-47.592	möbelaffärer; kontorsmöbelhandel
47.6	butiker för kultur- och fritidsartiklar
47.61-47.62	bokhandel; tidnings- och pappershandel
47.64	sportaffärer
47.641-47.642	sportaffärer; cykelaffärer
47.65	leksakeraffärer
47.7	butiker för övriga hushållsvaror
47.71	klädesaffärer
47.71-47.72	beklädnadshandel
47.72	sko- och väskaffärer
47.73	apotek
47.74+47.75	butikshandel med sjukvårdsartiklar, kosmetika och hygienartiklar
47.761	blomster- och trädgårdshandel
47.77	uraffärer och guldsmedsaffärer
47.771	uraffärer
47.772	guldsmedsaffärer
47.781	optiker
47.789	butiker med övrigt specialsortiment
47.8; 47.99	torg- och marknadshandel; övrig detaljhandel ej i butik, på torg eller marknad
47.9	detaljhandel ej i butik, på torg eller marknad
47.91	postorderhandel och detaljhandel på internet

Tabell 1: Redovisningsgrupper inom detaljhandeln.

Redovisning av månadsstatistik för övriga tjänstesektorn sker varje kvartal efter bransch på 2-siffernivå enligt SNI 2007, med undantag för branscherna 45, 46, 52 och 81 som redovisas enligt följande gruppering:

SNI 2007	Beskrivning
45	Handel med och serviceverkstäder för motorfordon och motorcyklar
45.1+45.3	Handel med motorfordon, MC och reservdelar
45.19	Handel med andra motorfordon utom motorcyklar
45.2-45.4	Verkstäder, reservdelar
45.2	Bilserviceverkstäder
46	Parti - och provisionshandel utom med motorfordon
46.1	Provisionshandel utom med motorfordon
46.2	Partihandel med jordbruksråvaror och levande djur
46.3	Partihandel med livsmedel, drycker och tobak
46.4	Partihandel med hushållsvaror
46.5	Partihandel med informations- och kommunikationsutrustning
46.6	Partihandel med övriga maskiner och övrig utrustning
46.7	Annan specialiserad partihandel
46.9	Övrig partihandel
52	Magasin och serviceföretag till transport
52.1	Centrallager och magasin
81	Företag för fastighetsservice samt skötsel och underhåll av grönytor
81.2	Rengörings- och städföretag o.d.

Tabell 2: Redovisningsgrupper inom övrig tjänstesektor mer detaljerade än 2-siffer nivå.

1.2.5 Referenstider

Index- och utvecklingstal beräknas och redovisas för kalendermånad. Urvalet uppdateras en gång per år.

2 Tillförlitlighet

2.1 Tillförlitlighet totalt

Statistiken redovisas som både preliminär och slutlig statistik, vilka främst skiljer sig med avseende på vilken primär indatakälla som används till beräkningsunderlaget. För detaljhandeln är statistiken första gången en referensmånad publiceras alltid preliminär och baseras då endast på direktinsamlade uppgifter. Därefter, med viss eftersläpning, används även registerdata från Skatteverket i beräkningsunderlaget, varefter den initialt publicerade statistiken revideras. Statistiken anses sedan vara slutlig när den inte längre revideras inom ramen för det ordinarie revideringsförfarandet (se avsnitt 2.3). Månadsstatistik för övriga tjänstesektorn publiceras endast som slutlig statistik. I undantagsfall revideras dock även den slutliga statistiken, då oftast som en konsekvens av att stora fel som har en betydelsefull inverkan på statistikens tillförlitlighet upptäckts i indata.

Tillförlitligheten i statistiken beror således på vilken statistik som avses, då de skiljer sig med avseende på vilken primär indatakälla som används. Utöver detta beror även statistikens tillförlitlighet på ytterligare uppgifter som hämtas från undersökningarna *Prisindex i producent- och importled (PPI)*, *Konsumentprisindex (KPI)* och *Konjunkturstatistik, löner för privat sektor (KLP)* vilka används i deflatering (omräkningen från löpande till fasta priser). Inget försök att kvantifiera osäkerheten i PPI, KPI och KLP görs i denna kvalitetsdeklaration.

2.2 Osäkerhetskällor

De osäkerhetskällor som bedöms ha störst påverkan på statistikens tillförlitlighet är urval, mätning och modellantaganden. För närmre beskrivning av dessa osäkerhetskällor se avsnitt 2.2.1, 2.2.3 och 2.2.6. Urvalsosäkerheten utgör en osäkerhetskälla endast i preliminära skattningar.

2.2.1 Urval

Urvalet till *Omsättning inom tjänstesektorn* dras som ett stratifierat obundet slumpmässigt urval (så kallat stratifierat OSU) från den del av rampopulationen som befinner sig ovanför *cut-off*, där gränsen för *cut-off* skiljer sig mellan branscher (se avsnitt 2.2.2). Den totala urvalsstorleken är normalt omkring 7500 objekt och urvalet uppdateras en gång per år inför publiceringen av statistik med referensmånad april. Uppdateringen görs inom SCB:s system för samordnade urval (SAMU), vilket innebär att approximativt 20 procent av de mindre företagen ersätts med nya företag medan 80 procent kvarstår i urvalet även nästkommande år.

Urvalsundersökningar riskerar alltid att resultera i ett icke-representativt urval. Notera dock att detta inte avser den reviderade statistiken som bygger på momsuppgifter. Någon uppskattning av urvalsosäkerheten för publicerade index görs inte i dagsläget.

Vidare uppdateras urvalet årligen inför publiceringen av statistik med referensmånad april. Denna uppdatering görs inom SCB:s system för samordnade urval (SAMU), vilket innebär viss risk för täckningsfel, se mer i avsnitt 2.2.2.

Uppgifter om omsättning hämtas även från Skatteverkets momsdeklarationsregister. I detta fall görs inget urval varför ingen urvalsosäkerhet förekommer.

2.2.2 Ramtäckning

Urvalsramen för *Omsättning inom tjänstesektorn* uppdateras årligen inom ramen för SAMU-systemet. Rampopulationen utgörs därmed av de VE som tillhör målpopulationen samt är registrerade som aktiva i FDB i början av mars innevarande år.

Rampopulationen består normalt sett av runt 800 000 objekt, varav ca 700 000 återfinns under *cut-off*-gränsen. *Cut-off* i varje bransch bestäms så att företagen ovanför gränsen tillsammans täcker ca 90 procent av branschens totala omsättning. Omsättningsbidraget från de företag i rampopulationen som återfinns under *cut-off*-gränsen modellberäknas vilket innebär att undersökningen täcker 100 procent av omsättningen i rampopulationen.

Eftersom urvalsramen uppdateras en gång per år, och därmed utgör en ögonblicksbild av hur företagsregistret ser ut vid det tillfället, förekommer viss över- och undertäckning. Övertäckning utgörs av de företag som sedan ramen upprättades har lagts ned eller avslutat sin verksamhet. Undertäckning utgörs av de företag som har nyetablerats och som vid ramens upprättande inte var registrerade i företagsregistret. Såväl över- som undertäckning ökar successivt under året. Det är vanligare med både under- och övertäckning i de branscher som består till en majoritet av mindre företag, tex vissa delar av detaljhandeln och servicebranscher som riktar sig till hushåll och restauranger.

I ett försök att reducera påverkan av osäkerheten till följd av ramtäckningsosäkerheten, exkluderas VE som registrerats som övertäckning. För undertäckningen sker i dagsläget ingen justering. Dock antas undertäckningens inverkan på statistiken tillförlitlighet vara relativt låg, då ytterst få VE som nyetableras under året har en omsättning högre än den som motsvaras av *cut-off* gränsen. I den utsträckningen nyetablerade VE är stora utgörs dessa generellt sett av avknoppningar från redan existerande VE och upptäcks därför i granskningsprocessen. Dessa kan då hanteras genom att föras in i undersökningen under pågående urvalsår. Sammantaget anses därför den osäkerhet på den totala tillförlitligheten som uppstår till följd av ramtäckning vara relativt låg.

Den enskilt största osäkerhetskällan inom ramtäckning bedöms vara branschindelningen: Att företag som är registrerade med en viss näringsgren hos Skatteverket i själva verket ägnar sig åt något annat. Dylik felkategorisering av företag har inverkan på totalen endast i den utsträckning branscherna har väldigt olika förädlingsvärden eller deflateras med prisindex som är okorrelerade eller antikorrelerade. Denna osäkerhetskällas inverkan på totalen bedöms därför vara låg, men inverkan på enskilda branscher eller aggregat kan vara betydande.

Någon uppskattning av täckningsfelets storlek görs inte i dagsläget.

2.2.3 Mätning

Uppgifter på observationsvariablerna samlas in med hjälp av ett frågeformulär, där omkring 99 procent av de inkomna svaren samlas in via

webben vilket möjliggör interaktiva realtidskontroller av uppgifter. Detta antas reducera mätosäkerheten jämfört med insamling via pappersenkäter. Ett fåtal verksamhetsenheter lämnar dock fortfarande uppgifter via e-post eller telefon, vilket medför viss osäkerhet till följd av mätning och bearbetning av data. Frågeformuläret finns återgivet i sin helhet i *Statistikens framställning (StaF)* för den här undersökningen.

Då uppgiftslämnarna kan missförstå vad som efterfrågas finns risk för att felaktiga uppgifter skickas in till SCB. Vanliga fel som förekommer är ackumulerade uppgifter och decimalfel. I det webbaserade frågeformuläret finns kontroller som uppmärksammar uppgiftslämnare på potentiella felaktigheter.

SCB granskar de inkomna uppgifterna efter att de registrerats till databasen. Granskningen görs genom att undersöka utvecklingstal som är avvikande. I branscher med avvikande utvecklingstal studeras de bakomliggande uppgifterna ytterligare. Uppgifter som avviker mycket mot tidigare lämnad uppgift följs sedan upp med återkontakt med uppgiftslämnarna i form av e-post och/eller telefonsamtal.

Någon uppskattning av mätfelets storlek görs inte i dagsläget. Inga studier över huruvida dessa mätfel är systematiska eller slumpmässiga har heller gjorts. Eftersom observationsvariablerna i hög utsträckning utgörs av sådana uppgifter som företagen kan antas föra löpande protokoll över bör mätfelen emellertid kunna antas vara relativt små.

Uppgifter om omsättning hämtas även från momsdeklarationer inskickade till Skatteverket. Mätfel i dessa uppgifter kan antas förekomma, men någon uppskattning av dess storlek görs inte i dagsläget. Uppgifterna granskas ej på SCB förutom i undantagsfall, men granskas av Skatteverket innan de inkommer till SCB. Det finns skäl att tro att kvaliteten i denna granskning varierar beroende på Skatteverkets egna behov.

2.2.4 Bortfall

Objektsbortfallet i urvalsundersökningen är omkring 20 procent ej inkomna svar vid första publicering av en referensmånad inom detaljhandeln. Viktat efter omsättning är det genomsnittliga bortfallet cirka 5 till 10 procent.

För att reducera bortfallet påminns uppgiftslämnarna via e-post och/eller brev i de fall uppgifter inte inkommit till SCB när sista svarsdatum passerat. Verksamhetsenheter som inte rapporterat uppgifter och riskerar att påverka de slutliga skattningarna nämnvärt påminns även via telefon.

Om uppgifter inte inkommer till SCB används imputering för att kompensera för bortfall. De imputeringskällor som används är exempelvis information om företagets omsättning från moms, information om utveckling hos liknande företag och historiska data för det aktuella företaget. Som sista alternativ används viktkompensation, där inkomna objekt ges en högre vikt för att kompensera för de ej inkomna objekten.

Ingen utredning har gjorts för att mäta effekten av de osäkerheter som uppkommer som en konsekvens av bortfall. Vissa slutsatser kan emellertid dras utifrån storleken på revideringar av den preliminära statistiken. Eftersom registerinformation (momsdeklarationer) i hög grad används när statistiken

revideras, och revideringar ofta är relativt små, kan detta tolkas som att bortfallet sannolikt haft en relativt liten inverkan på statistiken.

I de administrativa uppgifterna från Skatteverket är bortfallet litet. Vissa mindre företag redovisar endast sin omsättning till Skatteverket en gång per år, men dessa står för en mycket liten del av den totala nettoomsättningen och bör således inte påverka tillförlitligheten nämnvärt.

2.2.5 Bearbetning

Eftersom ingen manuell kodning, och få manuella stansningar av blankettuppgifter görs inom produktionen, kan det potentiella bearbetningsfelet av denna typ antas vara litet.

I och med att mätobjekten i undersökningen är VE och objekten i Skatteverkets momsregister är juridiska enheter finns det risk att matchningsfel uppstår. Detta skulle kunna föranleda att enskilda VE tilldelas felaktiga omsättningsuppgifter. Fel av denna typ brukar dock ge tydliga utslag i granskningsprocessen varför de kan korrigeras innan publicering av statistiken. Detta har således låg inverkan på statistikens kvalitet.

Vidare finns det risk för att de automatiserade beräkningsscripten är felaktigt kodade. Detta skulle kunna föranleda fel i alla steg inom produktionen. Det har mycket sällan inträffat sådana fel och dessa har åtgärdats omedelbart vid upptäckt.

Sammantaget anses bearbetningsfelet i undersökningen ha en liten inverkan på den totala tillförlitligheten.

2.2.6 Modellantaganden

Ett antal modellantaganden görs:

- För handelsföretag antas handelsomsättning överensstämma med nettoomsättning och för tjänsteföretag antas tjänsteomsättning överensstämma med nettoomsättning
- En kvotestimator används för att skatta total nettoomsättning inom varje bransch. Antagandet som ligger till grund för valet av estimator är att månatlig nettoomsättning är starkt positivt korrelerad med total nettoomsättning från föregående år. För mer information om hur en kvotestimator fungerar, se produktens StaF.
- En modelljustering görs för den del av populationen som faller under *cut-off* gränsen. I denna justering utnyttjas samma hjälpinformation som i kvotestimatoern, dvs en uppskattning av föregående års totala nettoomsättning för respektive företag. Då dessa VE står för en relativt liten del av den totala nettoomsättningen antas dock detta potentiella fel ha en liten inverkan på den totala tillförlitligheten.
- Modelljusteringar vid produktionen av slutlig statistik görs för de företag som endast lämnar momsdeklaration till Skatteverket en gång per år. I detta förfarande utnyttjas samma hjälpinformation som i kvotestimatoern.

- För en del av fastighetsbranschen (68.201 och 68.204) modellskattas nettoomsättning utifrån uppgifter om färdigställda fastigheter som reflateras. Antaganden för denna modell är:
 - Avskrivningen från bostadsstocken är konstant över tid.
 - Renoveringstakten i bostadsstocken är konstant över tid.
 - Tillväxttakten för *skattningarna* av färdigställda fastigheter mellan första publiceringsdatum och revideringsperiodens slut är någorlunda konstant över tid.
- Säsongrensning av indexserierna görs med hjälp av programvaran X-12 ARIMA, i vilken bland annat en ARIMA-modell anpassas till serien.

Ingen utredning av modellantagandenas betydelse för den totala tillförlitligheten har genomförts.

2.3 Preliminär statistik jämförd med slutlig

Den preliminära och slutliga statistiken har delvis olika ändamål. Den preliminära statistiken, som främst bygger på direktinsamling från företag, syftar till att tillhandahålla högaktuell information och gör därför visst avkall på tillförlitlighet. Efter varje avslutat kvartal bygger statistiken, utöver direktinsamling, även på omsättningsuppgifter från momsdeklarationer som syftar till att presentera mer tillförlitlig statistik.

Den preliminära statistiken revideras upp till fyra gånger, beroende på vilken månad som avses. Vid publicering av andra månaden i ett kvartal kan statistiken för föregående kvartal anses slutlig då den inte längre ingår i någon planerad revidering.

Gällande de säsongrensade tidsserierna skattas modellkoefficienter vid varje ny produktionsomgång. Detta innebär att de säsongrensade resultaten kan komma att revideras för ett flertal redovisningsperiod bakåt i tiden. Dessa modellkoefficienter konvergerar dock mot konstanta värden vilket innebär att dess inverkan på värden långt bak i tidsserien är mycket liten.

Inom branscherna *Utbildning* (85), *Hälsö- och sjukvård* (86), *Vård och omsorg med boende* (87), *Öppna sociala insatser* (88) och *Spel- och vadhållningsverksamhet* (92) bedrivs mycket momsbefriad verksamhet varför det inte är möjligt att använda omsättningsuppgifter från momsdeklarationer. Detsamma gäller branscherna *Hår- och skönhetsvård* (9602), *Begravningsverksamhet* (9603), *Kroppsvård* (9604) och *Övriga konsumtionstjänster* (9609) där många företag endast deklarerar moms till Skatteverket en gång per år.

Vad gäller totala tjänstesektorn har inga systematiska skillnader mellan preliminär och slutlig statistik noterats.

3 Aktualitet och punktlighet

3.1 Framställningstid

Preliminär statistik avseende detaljhandelns omsättning publiceras kl. 08.00 ca 30 dagar efter referensmånadens slut. För referensmånad november publiceras statistik något tidigare på grund av svårigheter att nå ut till användare i mellandagarna kring jul. Slutlig statistik publiceras kl. 08.00 tre till fem månader plus ca 30 dagar efter referensmånadens slut beroende på referensmånad.

Månadsstatistik för övriga tjänstesektorn publiceras endast som slutlig statistik kl. 08.00 cirka en månad och 20 dagar efter kvartal där referensmånader ingår.

3.2 Frekvens

Statistik avseende detaljhandeln bearbetas och redovisas månadsvis. För övriga tjänstesektorn bearbetas statistik efter varje avslutat kvartal och redovisas då uppdelat för de ingående månaderna i kvartalet. Direktinsamling sker kontinuerligt månadsvis. Uppgiftsinsamling till Skatteverkets register över momsuppgifter sker månadsvis, kvartalsvis eller årsvis beroende på företagets storlek.

3.3 Punktlighet

Statistiken har historiskt sett redovisats enligt publiceringsplan.

4 Tillgänglighet och tydlighet

4.1 Tillgång till statistiken

Varje månad publiceras statistiken på [SCB:s webbplats](#) samt i [Statistikdatabasen](#). En statistiknyhet avseende detaljhandelns omsättning publiceras på SCB:s webbplats.

Statistik över detaljhandelns omsättning skickas varje månad till Eurostat. Månadsstatistik avseende övriga tjänstesektorns omsättning skickas varje kvartal till Eurostat.

En mer kvalificerad analys av statistiken publiceras månatligen (med en månads fördröjning jämfört med ordinarie publicering) i tidskriften Sveriges ekonomi – statistiskt perspektiv. Tidskriften publiceras på SCB: webbplats.

4.2 Möjlighet till ytterligare statistik

SCB utför på beställning specialbearbetning av primärmaterial från tidigare undersökningar. Forskare, utredare, med flera, kan efter prövning få tillgång till avidentifierat mikrodata för egen bearbetning. Den statistik som publiceras inom ramen för tjänstesektorns omsättning är emellertid generellt sett på den finaste nivå som SCB kan lämna ut.

4.3 Presentation

Statistiken publiceras i form av indextal i [Statistikdatabasen](#). På [SCB:s webbplats](#) publiceras vid sidan av statistiknyheten även tabeller och diagram.

4.4 Dokumentation

Framställningen av statistiken beskrivs mer ingående i dokumentationen *Statistikens framställning (StaF)*.

Kvaliteten hos statistiken beskrivs i detta dokument, *Kvalitetsdeklaration*.

Detaljerad information om statistiken beskrivs i *Statistikens detaljerade innehåll (MetaPlus)*.

Samtliga dokumentationer finns publicerade på produktsidan, <http://www.scb.se/ha0101>.

5 Jämförbarhet och sam användbarhet

5.1 Jämförbarhet över tid

Något som är betydande för jämförbarheten över tiden är de förändringar av näringsgrensindelning som gjorts under åren. Från 2009 beräknas och redovisas statistiken enligt SNI 2007. Tidsserier finns tillbakaräknade till 2000, vilket möjliggör viss jämförbarhet. Övergången till SNI2007 innebär bland annat att branscherna *Annan förlagsverksamhet* samt *Återvinningsindustri* ingår i tjänstenäringarna.

Vid publiceringen av *Omsättning inom tjänstesektorn* avseende referensmånad april 2015 infördes ett antal olika metodförändringar. Dessa infördes som ett led i att förbättra statistikens kvalitet samt att samordna den ekonomiska månads- och kvartalsstatistiken. För att minimera effekten av tidsseriebrott och nivåskiften bakåt i tiden gjordes vid övergången en anpassning av historiska tidsserier, men jämförbarheten över tiden kan ändå antas påverkas av metodförändringarna.

Från och med april 2023 infördes förändringar i statistiken i och med NSE. Med hjälp av modeller har resultat som ska spegla denna implementering beräknats tillbaka till referensmånad april 2022. Jämförbarheten mellan perioder före och efter denna tidpunkt påverkas av metodförändringen. För mer information se *Förändringar i statistiken – april 2023* på [produktsidan](#).

5.2 Jämförbarhet mellan grupper

Statistiken över tjänstesektorns omsättning är fullt jämförbar mellan branscher.

EU-reglering och redovisningsgrupper enligt SNI innebär generellt hög jämförbarhet med motsvarande internationell statistik som följer SNI:s internationella motsvarighet NACE. Skillnader i metodik kan dock förekomma, och det kan också finnas olikheter i synen på hur klassificeringen i branscher ska göras.

5.3 Sam användbarhet i övrigt

Statistiken är jämförbar med *Tjänsteproduktionsindex (HA0104)* eftersom uppgifter från undersökningen *Omsättning inom tjänstesektorn* används i båda statistikprodukterna för en majoritet av branscherna. *Tjänsteproduktionsindex* skattar målvariabeln produktion medan omsättning i tjänstesektorn visar omsättningens utveckling.

Samanvändbarheten med lagerstatistiken i undersökningen *Ekonomisk statistik på kvartal (NV0124)* torde också vara god, då urvalen i dessa undersökningar är positivt samordnade via SAMU-systemet.

Samanvändbarheten med bland andra undersökningarna *Industrins orderingång och omsättning (NV0501)*, *Industriproduktionsindex (NV0402)* och *Produktionsvärdeindex (NV0006)* torde vara god då liknande metoder vad gäller urvalsdragning, estimation och modellantaganden används för dessa undersökningar.

5.4 Numerisk överensstämmelse

Det finns inga kända brister i den numeriska överensstämmelsen mellan olika statistikvärden.

Allmänna uppgifter

A Klassificeringen Sveriges officiella statistik

Omsättning inom tjänstesektorn tillhör Sveriges officiella statistik (SOS). För statistik som ingår i Sveriges officiella statistik gäller särskilda regler för kvalitet och tillgänglighet, se lagen ([2001:99](#)) och förordningen ([2001:100](#)) om den officiella statistiken samt Statistiska centralbyråns föreskrifter ([SCB-FS 2016:17](#)) om kvalitet för den officiella statistiken. Produkten omsättning inom tjänstesektorn omfattar även en uppdragsprodukt som heter ”Restaurangindex” ett index som mäter omsättning och förändringen i restaurangbranschen. Restaurangindex tillhör inte Sveriges officiella statistik.

B Sekretess och personuppgiftsbehandling

I myndigheternas särskilda verksamhet för framställning av statistik gäller sekretess enligt 24 kap. 8 § offentlighets- och sekretesslagen ([2009:400](#)).

För att skydda enskilda personers eller företags sekretessreglerade uppgifter säkerställs att de inte kan röjas direkt eller indirekt i den statistik som offentliggörs.

Vid behandling av personuppgifter, dvs. information som direkt eller indirekt kan hänföras till en person som är i livet, gäller lagen ([2001:99](#)) och förordningen ([2001:100](#)) om den officiella statistiken samt EU:s dataskyddsförordning ([2016/679](#)).

C Bevarande och gallring

En kopia av all statistikredovisning i form av rapporter, böcker och statistiska meddelanden (SM) som getts ut som trycksak eller redovisats som pdf-dokument förvaras hos Kungliga biblioteket och levereras till Riksarkivet.

Vidare undantas statistiken från gallring och bevaras i sin helhet, då detta möjliggör en säkerställning av kvalitén i undersökningen (Riksarkivet RA-MS 2019:63).

D Uppgiftsskyldighet

Uppgiftsskyldighet gäller enligt lagen ([2001:99](#)) om den officiella statistiken, förordningen ([2001:100](#)) om den officiella statistiken samt SCB:s föreskrifter om skyldighet för företag att lämna uppgifter till statistik om omsättning ([SCB-FS 2022:9](#)).

E EU-reglering och internationell rapportering

Tjänstesektorns omsättning omfattas av *Regulation on European business statistics (EU 2019/2152)*. Samma statistik som publiceras i Statistikdatabasen rapporteras även till Eurostat, se punkt 4.1.

F Historik

SCB har undersökt omsättning inom detaljhandeln sedan år 1963, då statistiken övertogs från Socialstyrelsen (som framställt statistiken från år 1948). Idag har SCB en tidsserie över detaljhandelns utveckling från och med år 1990. Statistiken har löpande byggts ut till att omfatta kvartalsutveckling

för de flesta andra tjänstenärings. Från år 2008 görs insamling på månadsbasis för samtliga branscher inom övriga tjänstesektorn.

År 2010 påbörjades ett stort projekt med syfte att ta fram en samordnad undersökning för industri- och tjänstesektorn. Den samordnade undersökningen driftsattes under andra kvartalet 2015 och innebär att *Omsättning inom tjänstesektorn* samordnas med flera andra undersökningar inom industri- och tjänstesektorn. Från år 2013 har *Omsättning inom tjänstesektorn* bytt metod för kalenderkorrigering och säsongrensning. Den nya metoden följer praxis för säsongrensning på SCB som är uppbyggd enligt både SCB:s riktlinjer och rekommendationer från Eurostat.

G Kontaktuppgifter

Statistikansvarig myndighet	Statistiska centralbyrån
Kontaktinformation	Sektionen för Innovation, Näringslivets produktion och Forskning
E-post	pin@scb.se
Telefon	010-479 50 00 (Statistikservice)

Bilagor

Bilaga 1: Anmärkningar om tidigare revideringar, korrigeringar eller förändringar i redovisningen

Nedan listas fotnoter från tabeller *Detaljhandelns omsättning efter näringsgren SNI 2007* och *Omsättningsutveckling inom tjänstesektorn efter näringsgren SNI2007* i Statistikdatabasen.

2013-07-29 Skobranschen har korrigerats för perioden april 2013, vilket påverkar de aggregat där skobranschen ingår.

2014-05-26 Heminredningsbranschen har korrigerats för perioden januari 2013 till mars 2014, vilket påverkar de aggregat där heminredningsbranschen ingår.

2014-06-04 Uppgifter för livsmedelsbranschen har korrigerats. Korrigeringen påverkar även dagligvaruhandeln och total detaljhandel.

2015-03-27 Färgbranschen har korrigerats för perioden januari 2014 till december 2014, vilket påverkar de aggregat där färgbranschen ingår.

2015-04-28 Färgbranschen har korrigerats för perioden januari 2015, vilket påverkar de aggregat där färgbranschen ingår.

2015-06-26 Underlaget till den statistiska modell som på grund av metodbyte används för länkning av historiska tidsserier, har i samband med maj-publiceringen förbättrats. Detta medför att historiska tidsserier för DHI har korrigerats

2016-01-29 Livsmedelshandeln har korrigerats för perioden december 2014 på grund utav nyinkomna uppgifter, detta påverkar aggregat där livsmedelshandeln ingår.

Korrigerig 2016-05-20. I och med publiceringen av referensmånad april 2016 har slutgiltiga uppgifter för kvartal 1 2016 tagits fram, samtidigt har branschen Postorderhandel och detaljhandel på internet reviderats för perioden april 2015 samt perioden oktober 2015 till december 2015. Vidare har branschen Specialiserad butikshandel med kläder reviderats för perioden april 2015 till december 2015.

2018-04-06 Värden för februari 2018 har korrigerats.

Korrigerig 2019-01-25: Beräkningarna för Bostad, elektricitet, gas och uppvärmning och alla aggregat som utgiftsposten ingår i har korrigerats för referensmånad november 2018 efter att ett fel har upptäckts.

I samband med publiceringen av referensmånad november 2019 reviderades statistiken bakåt till och med april 2016. Detta efter en förändring i metod avseende hantering av bortfall i registerdata.

Vid beräkningen av drivmedelskonsumtionen används sedan referensmånad april 2020 en ny indatakälla. Datamaterialet reviderades bakåt till januari 2018 och medför reviderade indextal bak till denna tidpunkt. Kalenderkorrigerade och säsongrensade serier revideras bakåt till och med indexseriens startpunkt.

2020-05-28 I samband med publiceringen av referensmånad april 2020 tas sekretessmarkeringen för SNI 47.65 under 2019 bort. Efter kvalitetssäkring bedöms skattningarna vara av tillräcklig god kvalitet för att redovisas. Korrigering 2020-08-03. Korrigeringen påverkar samtliga fastprisberäknade värden för referensmånad juni 2020, men säsongrensade och kalenderkorrigerade serier räknas alltid om hela vägen bakåt till starttidpunkten vilket gör att värden i andra perioder än juni 2020 kan ha påverkats.

I samband med publiceringen 2020-09-11 har Detaljhandelsindex korrigerats. Korrigeringen påverkar samtliga kalenderkorrigerade värden för referensmånad juli 2020. Den kalenderkorrigerade serien revideras alltid från och med starttidpunkten vilket gör att tidigare perioder också påverkas.

Revidering 2021-02-18. Vid publiceringen av referensperiod kvartal 4 2020 reviderades statistiken för partihandel med livsmedel, drycker och tobak (46.3) april 2020 till och med september 2020, restauranger, cateringföretag, barer och pubar (56) april 2020 till och med juni 2020, fastighetsbolag och fastighetsförvaltare (68) och huvudkontor; konsultbyråer inom PR och kommunikation samt företags organisation (70) januari 2020 till och med april 2020. Ovanstående revideringar omfattar även alla aggregat där branscherna ingår. Detta sedan nya uppgifter har inkommit till SCB.

2022-04-28: På grund av ändrad deflatering i 47.61-47.62 (bokhandel; tidnings- och pappershandel) har de fastprisberäknade serierna för branschen reviderats från januari 2016 och framåt. Anpassning av kalender- och säsongrensningsmodell har ännu inte gjorts och kalenderkorrigerade samt säsongrensade serier publiceras inte för branschen eftersom tillräcklig kvalitet inte kan säkerställas.

Revidering 2022-08-18. Vid publiceringen av referensperiod kvartal 2 2022 reviderades statistiken för provisionshandel utom med motorfordon (46.1) januari 2022 till och med mars 2022. Revideringen omfattar även alla aggregat där branschen ingår. Detta sedan nya uppgifter har inkommit till SCB.

2022-09-28: En korrigering har gjorts från referensmånad januari 2022 till juli 2022. Detta sedan ett problem med processen för fastprisberäkning har upptäckts.

Korrigering 2022-10-06: En korrigering har gjorts från referensmånad januari 2022 till juli 2022. Detta sedan ett problem med processen för fastprisberäkning av branschgrupperna Detaljhandel med brett sortiment mest livsmedel och dryck respektive Restauranger, caféer, hotell och annan övernattningsservice har upptäckts.

2023-01-27: I samband med publiceringen av referensmånad december 2022 reviderades statistiken för möbelaffärer; kontorsmöbelhandel (SNI 47.591-47.592) för januari 2020 till och med november 2022. Revideringarna omfattar även alla aggregat där ovanstående branscher ingår. Detta sedan nya uppgifter har inkommit till SCB.

Revidering 2023-07-07: Statistiken för branschgruppen bostad, elektricitet, gas och uppvärmning och därmed även hushållens totala konsumtion har

reviderats från referensmånad januari 2022 och framåt. Detta sedan nya uppgifter inkommit till SCB.

2023-11-29: I samband med publiceringen av referensmånad oktober 2023 revideras statistiken för optiker (SNI 47.781) för maj 2023 till och med september 2023. Revideringarna omfattar även alla aggregat där ovanstående bransch ingår. Detta sedan nya uppgifter har inkommit till SCB.

2024-01-10: Vid beräkningar av referensmånad november 2023 upptäcktes problem med fastprisberäkningar av statistiken. Problemet beror på att prisindex som används vid fastprisberäkningen har fått felaktiga vikter i beräkningssystemet. Utförda kontroller visar att problemet går tillbaka till januari 2022, varför indexserier i fasta priser har korrigerats för alla perioder tillbaka till januari 2022.

2024-01-29: I samband med publicering av referensmånad december 2023 har statistiken korrigerats för perioder april 2023 till november 2023. Detta efter att det uppdagats att dubbelräkning av objekt förekommit i perioderna. Korrigeringen påverkar branscher Butiker, varuhus och stormarknader med brett sortiment, mest livsmedel, drycker och tobak (47.11), Optiker (47.781) och Torg- och marknadshandel; övrig detaljhandel ej i butik, på torg eller marknad (47.8; 47.99) samt aggregat där branscherna ingår.

2024-02-29: Vid publicering av referensmånad januari 2024 ändras basår till 2021. Det innebär att medelvärdet av index i ingående månader 2021 är 100 (index 2021=100).

Publicering 2024-10-29: Vid publicering av referensmånad september 2024 implementeras förändringar som syftar till att öka kvaliteten i statistiken. Förändringarna medför revideringar, i de flesta fall små, från april 2018 till augusti 2024 och påverkar innehåll i tabeller i Statistikdatabasen, där några aggregat tillkommer och några inte längre redovisas.

2024-05-21: I samband med publiceringen 2024-05-21 avpubliceras Konstnärlig och kulturell verksamhet samt underhållningsverksamhet (SNI 90) på grund av för stor osäkerhet.

2024-05-21: Vid publicering av referensmånad januari 2024 ändras basår till 2021. Det innebär att medelvärdet av index i ingående månader 2021 är 100 (index 2021=100).

2024-08-20: Nya beslutsregler för klassning av huvudkontor med omfattande verksamhet mot utlandet eller mot andra svenska företagsenheter har införts. Implementeringen sker gradvis med start från referensår 2022. De nya beslutsreglerna har medfört att vissa stora huvudkontor har klassats om till självständiga enheter och i stället för stödverksamhet betraktas som primärverksamhet. Dessa verksamhetsenheter ingår numera i populationen med bransch 70.1 huvudkontorsverksamhet. Förändringen påverkar alla aggregat i statistiken där bransch 70.1 ingår.

2024-11-21: Vid publicering av referenskvarter 3 2024 implementeras förändringar som syftar till att öka kvaliteten i statistiken. Förändringarna

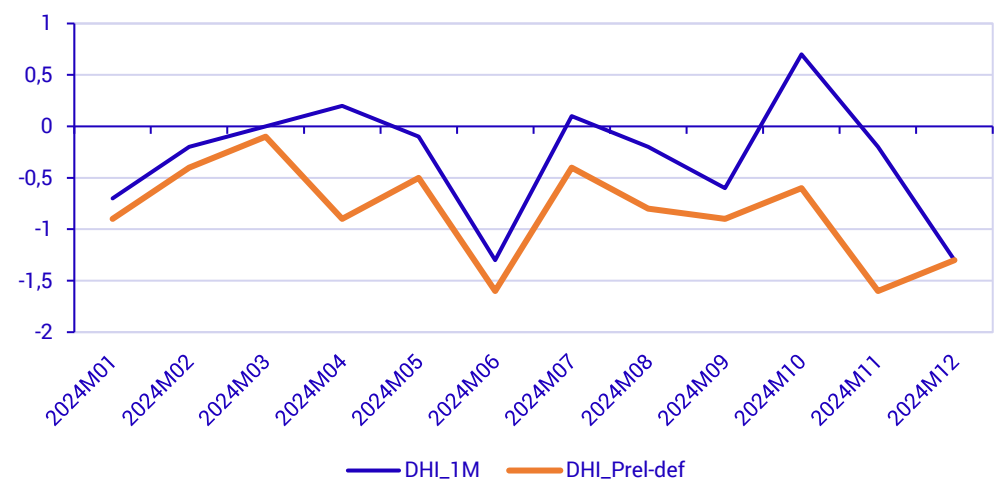
medför revideringar, i de flesta fall små, från april 2018 till augusti 2024 i flertalet branscher och aggregat. En del av förändringen är att metoder för fastprisberäkningar förbättras från januari 2022 och framåt, vilket påverkar branscherna Utbildning (P), Vård och omsorg; sociala tjänster (Q) , Kultur, nöje och fritid (R) och Annan serviceverksamhet (S) samt alla aggregat där branscherna ingår.

Bilaga 2: revideringar i statistiken, kvantitativa mått

Diagram 1: Diagrammet visar revideringar för 2024 per månad i publicerade årsutvecklingstal (fasta priser, kalenderkorregerat) per bransch för detaljhandelindex.

MR_1M: Revidering från första publicering till nästföljande publicering en månad senare

MR_F: revidering från första publicering till första slutliga beräkning av samma värde (se avsnitt 2.3 i denna kvalitetsdeklaration)

Tabell 1: Tabellen visar revideringar under 2024 i publicerade årsutvecklingstal (fasta priser, kalenderkorregerat) per bransch.

SNI: publiceringsbransch

Övriga kolumnnamn anger revideringsmått, antingen MR (mean revision) eller MAR (mean absolute revision), samt revideringsintervall:

MR: genomsnittlig revidering i procentenheter

MAR: genomsnittlig revidering i absoluta tal, procentenheter

1M: revidering från första publicering till nästföljande publicering en månad senare

F: revidering från första publicering till första slutliga beräkning av samma värde (se avsnitt 2.3 i denna kvalitetsdeklaration)

L: revidering från första publicering till senast publicerade version (december 2022)

F_L: revidering från första slutliga beräkning till senast publicerade version

SNI	MR_1M	MAR_1M	MR_F	MAR_F	MR_L	MAR_L	MR_F_L	MAR_F_L
47,1	-0,2	0,4	-0,4	0,8	-0,5	0,8	0,0	0,0
47,11	-0,2	0,4	-0,5	1,0	-0,6	1,0	0,0	0,1
47.11+.21-24+.2	-0,2	0,6	-0,3	1,0	-0,6	1,1	-0,1	0,1
47,19	-0,1	0,4	-0,2	0,7	-0,2	0,5	0,0	0,0
47.19+47.4-47.9	-0,4	0,8	-1,1	1,1	-1,2	1,2	-0,1	0,1
47.2exkl47.25	-1,6	3,3	0,6	3,0	-1,3	3,9	-0,3	0,4
47,4	-0,3	2,1	-1,6	2,7	-1,7	2,7	0,0	0,1
47,5	-0,1	1,0	-0,5	1,1	-0,8	1,3	0,0	0,1
47.51,.531-2,.5	-0,5	1,7	0,6	1,7	-0,2	1,8	-0,2	0,2
47,52	0,3	1,8	0,3	1,8	-0,6	2,2	-0,1	0,2
47.591-47.592	0,1	0,6	-0,1	1,3	-0,1	1,1	0,0	0,0
47,6	-0,3	2,2	-2,5	3,0	-2,2	2,6	-0,1	0,5
47.61-47.62	-0,7	2,9	-2,4	5,3	-4,5	6,2	-0,5	1,3
47.641-47.642	-0,2	1,9	-1,4	4,4	-0,8	3,7	-0,1	0,3
47,65	-0,4	3,7	4,0	5,7	3,2	3,8	0,3	2,3
47,7	-0,6	1,1	-1,6	1,6	-1,5	1,7	-0,1	0,1
47,71	-1,2	1,7	-2,3	2,3	-3,1	3,1	-0,3	0,3
47.71-47.72	-1,2	1,6	-2,3	2,3	-3,0	3,0	-0,2	0,2
47,72	-1,3	1,3	-1,6	2,2	-1,5	2,1	0,0	0,3
47,761	-0,1	5,5	5,5	11,0	6,2	10,4	-0,2	0,4
47,771	-1,5	2,7	-2,0	2,6	-2,4	3,4	0,6	0,6
47,772	2,2	3,5	3,4	3,4	3,5	3,9	-0,1	0,2
47,781	-3,4	3,9	-5,9	6,0	-4,7	4,7	0,1	0,2
47,789	2,6	5,1	-0,6	6,9	0,4	6,5	-0,2	0,5
47.8; 47.99	-3,1	6,2	-4,0	9,4	-5,3	9,6	-0,7	1,0
47,91	-0,5	2,0	0,1	3,0	-0,3	2,5	-0,1	0,2
47exkl47.3	-0,3	0,5	-0,7	0,7	-0,9	0,9	0,0	0,1